

Hägersten 2016-11-14

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över remiss av underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram

Diariens N2015/2214/SK

Inledning

Regeringen har remitterat de underlagsrapporter som de fyra arbetsgrupperna i nationella skogsprogrammet har lämnat, bland annat till Friluftsförbundet. Vi väljer här att lämna synpunkter på AG1 och AG 2.

Övergripande synpunkter

Friluftsförbundet stödjer initiativet till att ta fram ett nationellt skogsprogram. Att representanter från hela skogsskogen, inte bara skogsnäringen varit representerade i de olika arbetsgrupperna har lett fram till ett både djup och brett resultat. Att bland annat ta till vara civilsamhällets organisationer och deras kunskaper och erfarenheter inom skogsområdet kommer att ha en stor betydelse för utvecklandet av skogspolitik.

Skogsprogrammets arbetsformer är kanske något "otympligare" än traditionella utredningsformer med risk för bland annat överlappningar när det gäller framtagandet av olika förslag. Vi tror dock att nytänkandet avseende arbetsformer också för med sig nytänkande när det gäller olika förslag med en bredare förankring. Om regeringen efterfrågat perfektion i underlagen var nog inte detta arbetssätt det mest optimala. Å andra sidan har fler aktörer deltagit i processen, vilket har visat sig mycket värdefullt.

Ett nationellt skogsprogram är en del av helheten och ska därför vägas av mot samhällsmål i form av miljömål, friluftsmål, folkhälsomål och inte minst de 17 globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. En växande bioekonomi, mångbruk och andra åtgärder i programmet är centrala för att verka för och nå målen.

FRILUFTSFRÄMJANDET

Instrumentvägen 14, 126 53 Hägersten
friluftsframjandet.se

Friluftsrämjandet stödjer tanken om att ta fram en nulägesbeskrivning av den "svenska modellen" och en utvärdering av den samma.

Alla grupper lyfter på olika sätt behovet av forskning och utbildning, allt från ökad kunskap om skogen hos allmänheten till spetskompetens inom forskningen. Nya, och förändrade former för utbildningar bör baseras på efterfrågan men också på styrning utifrån mål och analyser. Ändamålsenliga och kostnadseffektiva grunddata, tillgängliga för alla som har en koppling till skogen är avgörande för att vi ska ha samma grund att stå på när vi diskuterar skogen som resurs.

Synpunkter på målbilderna

I ambitionen att tydligt beskriva målbilderna har dessa en tendens att bli mångordiga vilket i sin tur kan leda till svårigheter när det gäller att kommunicera och använda dem i olika sammanhang.

Synpunkter på de strategiska rekommendationerna

Eftersom någon synkronisering mellan de olika gruppernas förslag ännu inte gjorts och de i flera fall överlappar varandra anser Friluftsrämjandet att detta är ett arbete som måste göras. Detta arbete kommer med all säkerhet leda fram till nya formuleringar vad gäller de strategiska rekommendationerna.

Synpunkter på förslagen

Fler grupper har berört områdena Samverkan och dialog och Forskning och utbildning.

Friluftsrämjandet stödjer förslagen som innebär att det skapas olika arenor och plattformar där olika intressenter gemensamt tar ansvar för att förflytta frågor framåt. Dessa samverkansprocesser bör finnas på alla nivåer, lokal-, regional- och riksnivå.

Friluftsrämjandet stödjer förslagen kring forskning och utbildning.

Vi anser bl a att det behövs ytterligare forskning kring mångbruk av skogen. Mångbrukets kompetensbehov och värdet av ekosystemtjänster är områden där kunskapen behöver öka. Vi vill ha ett bredare perspektiv på skogsbrukandet så att det också leder till folkhälsa och livsglädje

En översyn av de skogliga utbildningarna är nödvändig för att bredda kunskapen.

AG 1 Tillväxt, mångbruk, värdeskapande av skogen som resurs

3.1 Lyft och utveckla skogens alla värden

Friluftsrämjandet är positivt till att värdera skogens sociala värden, både kvantitativt och monetärt.

3.1.2 Skapa ett utbildningscentrum för mångbrukande av skog.

Friluftsrämjandet anser att det är viktigt med tvärvetenskaplig forskning kring skogen. Forskningsprogrammet Future Forests är ett bra exempel som vi vill se en fortsättning på.

3.1.3 Skapa incitament för ökat mångbruk av skog.

Friluftsrämjandet stödjer förslagen under denna rubrik. Viktigt att skapa en bild av vilka incitament som gör störst nytta för att öka mångbrukandet. Det är också viktigt att klargöra rollfördelningen mellan skogsnäringen och staten när det gäller utvecklingen av mångbrukandet.

3.2 Ett kunskapskliv för skogen

Friluftsrämjandet stödjer förslagen när det gäller en satsning på spetsforskning inom relevanta områden för svensk skog, inklusive mångbruk och skogens sociala dimensioner. Vi stödjer också förslagen kopplat till utbildning i övrigt.

3.2.2 Handslag för mer skog i skolan

Friluftsrämjandet är positivt till förslagen om att skolan arbetar för en ökad kunskap om skogen. Lärarutbildningarna bör stärkas vad avser kunskapen om skogen och skogens alla värden. Skolan måste se som sitt ansvar att eleverna får vistas mer i skogen. Etableringen av skolskogar är viktig för att underlätta tillgängligheten till skog. Förslaget att Skolverket utreder återinförandet av friluftsdagar har vårt fulla stöd.

3.2.3 Mer folk i skogen och mer skog i folket

Friluftsrämjandet stödjer förslaget om insatser som leder till generellt ökad kunskap om skogen bland allmänheten. Att höja kunskapsnivån när det gäller allemansrättens rättigheter och skyldigheter är viktigt. Allemansrätten är grundlagsskyddad och gränserna för den grundar sig på domstolsbeslut. Om det finns meningsskiljaktigheter som genom olika processer kan förtydliga grundlagsskydd och domstolsbeslut är detta av värde för ett ökat mångbrukande av skogen.

Skogsstyrelsen kan vara den som fördelar medel för att stimulera civilsamhällets organisationer i arbetet med att skapa skogs- och naturupplevelser. Det finns även andra organisationer som skulle kunna axla detta ansvar, t ex Svenskt Friluftsliv.

3.3 Sätt fart på mångbrukandet av skogen

3.3.1

Arena skogen är arbetsgruppens förslag kring samverkan. Som tidigare sagts så är det fler arbetsgrupper som diskuterat samverkan och det är av största värde att dessa förslag samordnas.

Friluftsrämjandet stödjer förslaget om att inrätta ett "programkansli" för att säkerställa det framtida arbetet med det nationella skogsprogrammet. Dock ser vi att AG 3 förslag under Strategiska rekommendationer 5.4 är mer genomarbetat varför vi stödjer det.

3.3.2.2 Utred artskyddsförordningen för att säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker.

Friluftsrämjandet stödjer förslaget. Det är viktigt att förordningar är framförallt tillämpbara och rättssäkra. Är det så att de upplevs på ett annat sätt krävs åtgärder som skapar tydlighet. Skogsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket lämnat ett förslag om utredning till regeringen.

3.3.2.3 Gör tillämpningen av strandskyddet mer rättvis över landet.

Strandskyddet är en för bl a friluftslivet ovärderlig tillgång. Att bebygga stränder är ofta en irreversibel handling varför dispenser från strandskyddet ska användas ytterst restriktivt. Strandskyddsdelegationen kom efter 2,5 års arbete fram till att en rad problemområden rörande strandskyddsreglerna inte kan åtgärdas inom ramen för det regelverk som instiftades 2009-2010 och som justerades 2014. Delegationen rekommenderade att en översyn av reglerna bör göras.

Friluftsrämjandet är för tydliga och transparenta regler. Vi kan ha en avvikande mening men det får inte vara någon tvekan om vilka regler som gäller och hur dessa ska tillämpas oavsett om det gäller storstad eller glesbygd.

3.3.3.1 Uppdrag åt myndigheter och relevanta aktörer med ansvar för tillväxt och företagsutveckling att göra en satsning för skogens mångbruksföretag.

Friluftsrämjandet stödjer förslaget att uppdra åt Tillväxtverket att ge förslag på åtgärder för ett stärkt mångbruksföretagande.

Olika former av statliga ekonomiska stöd kan medföra att företagsidéer som inte riktigt har bärkraft blir dagsländor. Det kan också leda till att företag som inte får stöd slås ut.

I valet mellan ekonomiskt stöd till skogsföretag och skapandet av förutsättningar för mångbruksföretag förordar vi det senare.

3.3.3.2 Jobb i skogen för nyanställda och långtidsarbetslösa

Friluftsrämjandet stödjer en satsning på skötsel av skog i skyddade områden, skolskogar och eftersatta röjningar samt områden med höga sociala värden.

3.3.3.3 Satsa på digital information

Friluftsrämjandet är positivt till att Lantmäteriets och andra relevanta myndigheters kartmaterial tillgängliggörs för alla användare.

3.3.3.4 Regeringen bör göra en satsning för att stärka nätverk för skogsägande kvinnor.

Friluftsrämjandet är för stärkande av nätverk för skogsägande kvinnor men anser att det finns etablerade organisationer som kan ikläda sig detta ansvar.

3.3.3.5 Trä och design

Det stöd som efterfrågas anser Friluftsrämjandet bör tillhandahållas av branschföreningar m fl.

3.3.3.6 Regeringen bör fortsätta verka för att säkra enskilda näringsidkares beskattningsneutralitet i relation till andra företagsformer.

Friluftsrämjandet stödjer förslaget då skogens särskilda förutsättningar med över tid ojämna intäkter och utgifter är viktiga i sammanhanget.

AG 2 Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser

5.2 Effektiv och dynamisk naturvård

I denna rekommendation saknas den sociala dimensionen utom i 5.2.4. Det skrivs endast om den biologiska mångfalden och naturvård. Den sociala dimensionen måste tas hänsyn till när man anpassar skötselmetoder i skogsbruket.

Friluftsrämjandet saknar en analys av hur man faktiskt ska kunna åstadkomma ett mer varierat skogsbruk. Hur ska vi öka biomassauttaget utan att äventyra skogen andra värden? Det behövs mer kunskap om och incitament för skötsel av skog för flera ändamål.

5.2.1 Mer dynamisk naturvård

Friluftsrämjandet anser också att det behövs en mer dynamisk naturvård och stödjer förslaget att arrendebaserade ersättningar utreds. Detta bör föregås av ett klagörande av vad skogsnäringen förväntas klara inom givna ramar i skogslagstiftningen. Friluftsrämjandet förespråkar också en förstärkt samverkan mellan skogsnäringen och ideella föreningar, exempelvis i form av gemensamt upplagda och genomförda utbildningar.

5.2.1 Utveckling av naturvårdande skötsel och restaurering av naturvärden och sociala värden.

Friluftsrämjandet är positivt till att utreda hur ett ersättningssystem för att stimulera naturvårdande skötsel osv. Fördelningen av ansvar mellan stat och skogsbruk när det gäller att stimulera naturvårdande skötsel bör fastställas.

5.3.7 Utveckling av metoder för bättre tillvaratagande av virke

Friluftsrämjandet stödjer förslaget att bättre utnyttja rundved, grenar och toppar men vi vänder oss emot att ta ut rötter och stubbar. Miljön och friluftslivet påverkas negativt av en sådan åtgärd.

5.4 Balans mellan skogens värden – ekosystemtjänster från ord till handling

Friluftsrämjandet hänvisa här till AG 1:s förslag 3.1.1 Kartlägg skogens alla värden.

5.4.3 Variationsrikt brukande av skogen

Friluftsrämjandet stödjer förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att stimulera ett mer variationsrikt skogsbruk genom spridning av forskningsresultat, samt utveckling av informations- och rådgivningsarbete så att skötselmetoder för ett mera variationsrikt skogsbruk blir mer allmänt kända och implementerade. En skötsel utifrån skogens sociala värden skapar möjlighet för en ökad folkhälsa.

5.4.5 Utveckla affärsmodeller och ersättning för ekosystemtjänster

Friluftsrämjandet anser att allemansrätten ligger fast. Kommersiellt nyttjande av mark inryms idag i allemansrätten (se 3.2.3). Om markägaren avstår från eller inskränker traditionell skogsproduktion utöver lagens krav ska markägaren kunna få ersättning.

5.5.4 Utveckla Skogen i skolan

Friluftsrämjandet förordar andra lösningar när det gäller att skogen i skolan (se 3.2.2) Vi delar inte uppfattningen att Skogen i skolan-konceptet ska föras in i grundskolans läroplan, inte som verksamheten är utformad i dag. Verksamheten finansieras i huvudsak av skogsbruket och opartiskheten kan lätt ifrågasättas.

5.6 Styrning av den svenska modellen för brukande av skog

Friluftsrämjandet stödjer förslaget. Den svenska skogsbruksmodellen har tillämpats i mer än 20 år. En nulägesbeskrivning och en utvärdering är väl motiverad.

5.6.1 Utredning om styrmedel för landskapsstrategier

Friluftsrämjandet stödjer förslaget att det bör utredas hur en helhetssyn på markanvändningen kan främjas.

5.6.2 Utredning om förenklat regelverk

Friluftsförbundet är positivt till syftet med utredningen. Förhållanden, kunskapsläge, nya problemställningar påverkar vardagen och utgångspunkten med den övergripande politiken är att regelförenkla.

5.6.3 Översyn av artförordningen

Hänvisning till AG 1 3.3.2.2

5.6.4 Utredning av mål för produktion

Denna fråga behandlas i Samverkansprocess Skogsproduktion.

5.6.5 Kunskapsunderlag för skydd av skog

Friluftsförbundet stödjer förslaget att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket får i uppdrag att låta en brett sammansatt grupp av ledande naturvårdsforskare göra en bristanalys av behoven att avsätta skog för naturvård mm.

Lars Lundström
Generalsekreterare

Göran Andersson
Handläggare